

DAGENS FRÅGOR

Kungen under kriget

Inte nöjd med att vara odygdens väktare på den litterära moralens område, söker Dagens Nyheter också vara dygdens väktare på den politiska moralens område. Att det senare lyckas betydligt sämre än det förra framgår av en rad ledande artiklar i vilka tidningen nyligen återkommit till problemet om den svenska neutralitetspolitiken under andra världskriget.

Utgångspunkten för dessa ledare har varit en stor artikelserie av Dagens Nyheter utrikesredaktör, Ulf Brandell. Hr Brandell har i tyska arkiv letat reda på tidigare opublicerade akter rörande Sveriges förhållande till Tyskland under det andra världskriget och i sin tidning offentliggjort dessa dokument med fortlöpande kommentarer. Genom en mycket omfattande affischkampanj, som annars sällan brukar ägnas stoff av detta slag, har Dagens Nyheter gjort reklam för denna »märkliga» artikelserie. Sedan man väl tagit del av hr Brandells avslöjanden, har man svårt att tycka att de riktigt motsvarar förväntningarna. Det finns mycket litet i hans fynd, som säger något utöver vad man redan vet, framför allt genom vårt eget utrikesdepartementets vitböcker från perioden i fråga.

Det har följaktligen funnits anledning att undra, varför Dagens Nyheter lagt sådan vikt vid ett material, som knappast kan ha intresse annat än för specialister och torde fylla det överväldigande flertalet av tidningens läsare med likgiltighet om inte med

leda. Förklaringen står att finna i de fyra ledande artiklar, som tidningen publicerat i anslutning till hr Brandells artikelserie. De två senare av dessa ledare, som handlar om »Eftergiftspolitikens motiv» resp. »Eftergiftspolitikens dilemma» har sitt intresse huvudsakligen därför att de vittnar om en viss tillnyktring hos ledarskribenten. Han diskuterar bl. a. regeringens och pressens hållning och slutar med att erkänna att här föreligger ett dilemma, inte en fråga om svart och vitt och att följaktligen ett generellt och bestämt omdöme blir vanskligt. »Den kritik, som kan riktas mot de styrande — de som var antinazister, beslutna att göra motstånd, undfallande endast i diplomatisk anpassning — blir av begränsad räckvidd; något skäl till moraliskt fördömande i dessa fall finns inte.» Detta medgivande måste sägas innebära ett häpnadsväckande framsteg på denna spalt, i denna tidning, i denna fråga.

Sedan dessutom f. utrikesminister Günther i ett långt inlägg i Dagens Nyheter, lika välgörande genom sin saklighet som genom sin torra ironi, på alla väsentliga punkter vederlagt den kritik, som från tidningens sida riktats mot samlingsregeringens politik, kan de bägge senare ledarna saklöst lämnas därhän.

Det är däremot inte fallet med de båda föregående, som är skrivna i ett tillstånd av högsta affekt och där skribenten verkligen anser sig finna skäl för ett moraliskt fördömande. Dessa ledare behandlar, inte oväntat kung Gustaf V:s hållning under kriget. Kungen utsätts för så våldsamma an-

grepp, att man inte kan värja sig för misstanken att ett av huvudsyftena med den brandellska artikelserien måste ha varit att skaffa stoff till ytterligare några nummer i den anti-monarkistiska följetong, som sedan något årtionde tröttat läsarna av DN:s ledarspalter. Till tonen skiljer sig de nya bidragen inte från de tidigare: kung Gustaf beskylls för »aktiv inställsamhet» mot tyskarna, för nazistsympatier, bristande känsla för parlamentarisk och konstitutionell praxis och allmän omdömeslöshet. Men de påminner även så till vida om de föregående numren i serien, som de vilar på ett ur saklig synpunkt mycket bräckligt underlag.

Vad som framför allt uppväcker DN:s indignation är ett samtal kung Gustaf haft med legationsrådet Danckwort i samband med det tysk-ryska krigets utbrott vid midsommaren 1941. Enligt vad Danckwort rapporterat, skulle kungen ha framfört sin lyckönskan till Hitler, uttalat sin glädje över Führers beslut att utrota den pest, som kommunismen innebär och försäkrat att ojämeförligt största delen av svenska folket delade hans åsikt i denna fråga.

Om man först dröjer vid de källkritiska synpunkterna — har det inte en gång för alla konstaterats, att man måste ta en diplomatisk rapportering av denna art med en försvarlig nypa salt? Det ligger i sakens natur att en beskickningstjänsteman — t. o. m. om hans uppdragsgivare heter Undén men än mer om han heter Hitler eller Ribbentrop — har intresse av att ge sina överordnade rapporter, som motsvarar deras önskemål och förhoppningar. Kan man under sådana förhållanden utgå från att varje formulering han tillskriver sina sagesmän är korrekt återgiven? Frågan har diskuterats flera gånger tidigare i liknande sammanhang, senast när det gällde envoyén

Schnurres referat av sina samtal med hr Günther och svaret har varje gång blivit nej. Dessa synpunkter underströks också kraftigt av hr Günther i dennes genmäle till DN.

Ser man sedan till vad kungen uppges ha sagt, så skulle man — oavsett om ordalydelsen är den riktiga — kunna fråga sig om de åsikter han gav uttryck åt verkligen är så chockerande. Att kommunismen är en pest, torde vara en uppfattning som, av allt att döma, inte ens är hr Tingsten främmande. Att det vore önskvärt att den kunde utrotas, följer så att säga självklart ur premissen. Och att ojämeförligt största delen av svenska folket delar denna åsikt var förmodligen lika sant då som det är nu. En annan sak är om det är lämpligt av statsöverhuvudet i en neutral stat att, låt vara ej för publicering, uttala sig på detta sätt. Det i princip riktigaste och för folkmeningen mest representativa hade naturligtvis varit att uttrycka en förhoppning om att Djävulen och Belzebub skulle förgöra varandra. Men hade det inte i betraktande av omständigheterna varit litet mycket begärt? Det diplomatiska umgängets praxis medger inte alltid ett strikt tillämpande av neutralitetsprincipen.

Därmed må vara hur som helst — det viktigaste argumentet mot DN:s uppläggning återstår alltså: är kritiken riktad mot rätt forum? Finns det någonting som tyder på, att kungen i berörda stycken inte handlat i fullaste samklang med sin regering och framför allt de närmast ansvariga, statsminister Hansson och utrikesminister Günther. Det framgick i varje fall inte av Per Albin Hanssons svar på kungens andra borggårdstal och det framgår inte heller av hr Günthers inlägga i DN. T. o. m. en av de tyska diplomater DN åberopar, säger själv, att han har en känsla av att kungen fått direktiv. I praktiskt taget varje samtal

med tyska diplomater betonade kungen eftertryckligt — vilket också bestyrkts av Günther — Sveriges önskan att vidmakthålla sin neutralitetspolitik, att inte gå med i kriget på någon sida och han försummade inga tillfällen att exempelvis varna för det dåliga intryck på den svenska opinionen som tyskarnas framfart i Norge gjorde. DN borde f. ö. i det sammanhanget ha nytta av att dra sig till minnes att det inte var kung Gustaf som propoganderade att kung Haakon skulle abdikera — utan det norska stortinget.

Om Gustaf V gratulerade tyskarna till angreppet mot Ryssland kan det väl mot denna bakgrund knappast — som DN vill — kallas för att »öppet ta parti för de regimer, som var förhatliga för de flesta svenskar». Snarare får det väl betraktas som ett led i den politik, vilken till kommandochefen general Kellgrens vägledning en gång formulerades i de drastiska orden: »Håll dem för fan vid gott humör!» Kung Gustaf synes under dessa omständigheter i högsta grad vara att hänföra till den kategori, beträffande vilken enligt DN inga skäl till moraliskt fördömande förefinns. Och skall den ovan karakteriserade politik, till vilken DN på den tiden ingalunda stod oförstående, klandras, bör klandret riktas mot regeringen snarare än mot kungen.

Hur absurd DN:s förtrytelse över kung Gustafs lyckönskan till Hitler i själva verket är, visas på ett slående sätt av ett citat, som Svenska Dagbladet dragit fram i ljuset. Tre veckor efter det tysk-ryska krigets utbrott skrevs på samma spalt i DN, där man nu ondgör sig över kung Gustafs inställning, följande:

Det skall sägas öppet med ledning av vad man nu vet, att Tysklands insats i öster varit av största betydelse för Finland och därmed också för Sverige. Tyskland har åtminstone tills-

vidare avvärjt en mycket allvarlig fara. Att förneka detta vore att göra sig blind för den bolsjevikiska stormaktens hänsynslösa och obegränsade maktsträvanden.

Vad är detta, frågar Svenska Dagbladet annat än ett uttryck för samma känslor, som i den tyska rapporten tillskrivits Gustaf V — må vara uttryckta i andra ordalag. Men just beträffande det ordagranna återgivandet av svenska uttalanden i tyska rapporter finns det ju all anledning att vara skeptisk. Och detta skrev alltså DN i en situation, då för att låna tidningens ord ur ledaren om »Nazistsympatier på tronen»: »Västeuropa var krossat, England dignade under den tyska bombningen och Rysslands totala besegrande syntes ligga inom räckhåll.» Förfärligt inte sant? Det är så att man måste misstänka nazistsympatier inte blott på tronen utan också på DN:s redaktörsstol sommaren 1941. Ty tar inte Dagens Nyheter i det nyss citerade stycket från 1941 öppet parti för en av de regimer, vilka var förhatliga för de flesta svenskar.

Nu säger DN visserligen i sitt svar på hr Günthers genmäle att »tidningens nuvarande ledning saknar skäl att ta ställning till... den politik, som tidningen drev under kriget». Detta är dock, som Svenska Dagbladet påpekat, en kostlig tanke. Om tidningen saknar anledning att ta ställning till sin egen politik under kriget, varför saknar den då inte anledning att ta ställning till andra tidningars, eller t. o. m. regeringens politik under kriget, frågar Svenska Dagbladet.

Att ta reda på och publicera dokument rörande Sveriges förhållande till främmande makter under historiskt viktiga epoker är i och för sig ett aktningvärt företag. Men att därur dra förhastade slutsatser för att få material till antimonarkistiska kampanjer förefaller inte lika aktningvärt. Da-

gens Nyheters ledare om »nazistsympatisören» på tronen har sitt psykologiska intresse mindre som belysning av kung Gustafs än av professor Tingstens själsliv.

NATO-mötet

Det strax före jul avslutade NATO-mötet syftade i första hand till att söka formerna för ett provisorium — den fria världens försvar i avvaktan på det absoluta vapnet, den interkontinentala kulbaneroboten. Resultatet blev förvisso sökt i formen: ett hederligt gesällprov i det möjligas konsthantverk snarare än det sekulära mästerstycke som lekt eldsjälerna Spaak, NATO:s nye generalsekreterare, i hågen.

De kroniska friktionspunkterna inom NATO, som alltsedan Suezkrisen blivit alltmer inflammerade, hade väl i och för sig motiverat att göra detta möte till en dramatisk anspänning i försöket att finna helande lösningar. Men självfallet var det i första hand de ryska rymdsatelliterna och deras vittnesmål om ett sovjetiskt tekniskt försprång som kom att präglade konferensen. Det har för NATO:s huvudmän framstått som oundgängligen nödvändigt icke blott att militärt utjämna den förskjutning i terrorbalansen, som inträtt med Sputnik, utan även att stilla den oro och de upplösningstendenser, som denna förskjutning förorsakat inom alliansen. Joseph Alsop framhöll som sammanfattning av en beaktansvärd artikel i New York Herald Tribune annandag jul, att NATO på sistone uppvisat alla de klassiska symptomen, som alltid åtföljer en allvarlig förskjutning i en bestående maktbalans — en försvagning av allianserna på den sida som kommit i underläge och en ökad villighet att parlamentera med den sida som vuxit i styrka, i förhoppningen att den starke icke skall insis-

tera på konsekvenserna av sin styrka. Mot denna bakgrund är det lättare att förstå det symbolvärde man på amerikansk sida knutit till president Eisenhower personliga närvaro i Paris och de ambitioner som förmått denne aktningensvärde åldring att lämna rekonvalescensens gröna golfbanor för att resa dit.

Vad som mest frapperar i hela diskussionen kring NATO-konferensen är hur i ett enda slag den nya krigföringen stigit ned ur militärteoriens tunna luft till den praktiska politiken. Divisionsaritmetiken har ersatts av räckviddskalkyler, operationskartans kulörta slagriktningspilar har fått vika för basnätets mera statiska betraktelsesätt.

I den mån det med stöd av den strida floden av främst amerikanskt informationsmaterial efter Sputnik är möjligt att göra en aktuell positionsbestämning i robotkapprustningen skulle den väl närmast taga fasta på följande huvudpunkter.

1. Ryssarna har fört en serie medel-distansrobotar (räckvidd upp till 2 500 km) fram till provskjutning med i stort sett tillfredsställande resultat. Vad gäller de interkontinentala robotarna (räckvidd upp till 8 000 km) är ovissheten större, men det anses att man disponerar över vissa typer vilka fyllt räckviddsproven men har vissa frågetecken vad gäller styrbarheten. Ingenting är känt beträffande vilken produktionsnivå den senare robottypen befinner sig på. Ryssarna synas ha ett markerat försprång vad gäller utvecklingen av raketbränslen, manifesterat genom Sputnik, men har större svårigheter med instrumenttekniken.

2. USA disponerar över ett antal tekniskt fullgoda och i produktion varande robotar med räckvidder upp till ca 1 000 km. De två typiska medel-distansrobotarna »Thor» och »Jupiter», konstruerade inom flygvapnet

respektive armén, är i allt väsentligt färdigutvecklade för serieproduktion med leveranser inom 1 à 1 1/2 år. Flotans motsvarande projekt torde ligga något efter tidsmässigt.

Av projekten med tillämnad interkontinental räckvidd är »Atlas» det längst avancerade; ett eller ett par begränsade, i princip lyckade avskjutningsförsök har gjorts. Löpande produktion torde emellertid ligga åtminstone ett par år framåt i tiden.

Det är mot bakgrunden härav frågan om basering av amerikanska medeldistansraketer i de europeiska NATO-länderna kom att bli en huvudpunkt vid Paris-konferensen.

Att USA:s och den militära sakkunskapens synpunkter här lätt skulle råka i konflikt med vissa europeiska opinioner stod väl klart ganska långt före Paris-konferensen. De skandinaviska NATO-ländernas sedan länge fastlagda politik i basfrågan uteslöt à priori anläggandet av utskjutningsbaser på norskt eller danskt territorium, något som vid första tillfälle artigt men bestämt offentligen underströks av danska och norska vederbörande. Mera överraskande var Adenauers uppslutning på Gerhardsens sida i robotdebatten. Många tecken tyder på en begynnande tilltro på tyskt håll till möjligheterna att åtminstone i begränsade frågor nå resultat genom direkta förhandlingar med Moskva. Detta i förening med de ansatser att vinna socialdemokraterna för enhet i utrikespolitiska frågor som på sistone gjorts från CDU:s sida har sannolikt stämt Adenauer till ökad försiktighet. Denna inställning hos den som alltmer framstår som kontinentens ledande statsman har icke kunnat undgå att påverka andra regeringschefer med ömtåliga hemmaopinionsproblem och breddat den falang som yrkade på ett förhandlingsförsök med ryssarna före definitivt beslut i robotbasfrågan.

Dessa stämningar i Europa var naturligtvis inte obekanta för amerikanerna och tidningsrapporterna om att de inneburit en chock för Eisenhower och Dulles får nog skrivas på pressens legitima önskan att dramatisera. Hur stor motvilja Dulles än må ha haft mot ett fortsättande av de i hans tycke meningslösa avrustningsdiskussionerna med ryssarna, och hur stort Pentagons intresse i en tidig planering av baseringen för de medeldistansrobotar som börjar levereras om något år, har man nog haft de optionala lösningarna på känn redan innan man for till Paris.

Man lyckades också åstadkomma en slutkommuniké i försonlighetens tecken, baserad på det faktum att de omstridda robotarna ännu befinner sig hinsides de amerikanska automatsvarvarna. Under väntetiden skall general Norstad individuellt känna sina kommittenter ytterligare på pulsen i basfrågan, samtidigt som man på högre ort skall söka pejla den ryska inställningen.

Science fiction och vapentechnik

Sedan de uppseendeväckande ryska framgångarna på satellitforskningens område givit ett grundskott åt allmänhetens förtröstan till den amerikanska teknikens självklara överlägsenhet har fjärrvapnen helt naturligt kommit att dominera den militärpolitiska debatten. Hotfulla antydningar från ryskt håll om lyckade experiment med robotvapen av olika typer måste nu tagas med större allvar än som skedde under den tid västerlandet i allt för hög grad byggde sin säkerhet på USA:s försprång i fråga om de nya förstörelsemedlen. Emellertid förefaller det nu ofta som om opinionen skulle tendera mot en överdrift åt andra hållet. Ej sällan framställs den ryska övermakten även i fråga om robotvapnen

som ett obestridligt faktum. Typiskt är t. ex. följande uttalande i *Expressen* den 27 december 1957:

»Sovjetunionen kan från sina raketbaser som bl. a. är stationerade i Baltikum rikta förödande slag mot vilken del som helst på jordklotet medan För-
enta Staterna i avsaknad av interkontinentala robotprojektiler inte kan försvara sig effektivt annat än från baser som är belägna i Europa och Afrika.»
(»Inför högsta Sovjet.»)

Så kategoriska uttalanden tyder på att man förbisett betydelsefulla faktorer i det invecklade problemet. I själva verket finns inte stöd för tanken att Sovjetunionen ännu skulle kunna genomföra de angrepp med interkontinentala missiler som föresvävar skribenten. En sak är att konstruera och avskjuta ett sådant vapen. En annan och vida svårare är att få ner den på avsedd plats utan att den förstöres av friktionsvärmen. Visserligen anses nedfartsproblemet »i princip» löst. Detta antagande grundas som känt på att Eisenhower i TV kunnat demonstrera ett föremål som sades vara ett lyckligen nedfallet fragment av en missil av den typ det här gäller. För att missilen skall ha den förstörande verkan »mot vilken ort som helst» som man föreställer sig fordras emellertid att den är armerad med en väteladdning. Om man räknar med att den ryska tekniken medger samma noggrannhet i styrningen av en interkontinental missil som den man påstår sig ha uppnått med sina medeldistansvapen innebär detta enligt den militärtekniska expertisen att man vid anfall mot mål i USA måste räkna med ett navigationsfel av c:a 15 km, vilket givetvis förutsätter att projektilen laddas med väteladdning för att rimlig förstörelseeffekt skall kunna påräknas. Att oskadd få ner stridsladdningen är ett vida svårare problem än att bärga själva robotkroppen. Inget tyder på att det ännu är löst.

Under dessa förhållanden torde NATO:s beslut att stationera medeldistansrobotar i Europa böra tolkas på annat sätt än som skett. Det finns inget skäl att se detta projekt som ett desperat försök att kompensera en obestridlig underlägsenhet i fråga om interkontinentala missiler. Den ryska reaktionens skärpa visar tvärtom, synes det, att man bedömer detta tillskott till Västerens aktuella försvarskraft som ett allvarligt streck i räkningen. Det är ingalunda den lugna överlägsenheten hos den som vet sig vara ensam innehavare av »det absoluta vapnet» som präglar den sovjetryska hållningen. Fastmer ger den vid handen, att situationen än så länge icke domineras av de interkontinentala vapnen utan av medeldistansvapen. På detta fält ligger USA tydligt ännu väl framme. Perspektiv av den art *Expressen* skisserar tillhör dess bättre ännu inte realiteternas värld. Faran är självfallet allvarlig, men vederhäftiga informationer ger inte grund för en panik som lätt nog kan framkalla defaitism inför framtidens försvarsproblem.

Inventeringen av de privata arkiven

Den svenska historiska forskningen hämtar sitt källmaterial inte bara från de statliga arkiven utan också till stor del från arkiv i privat ägo. Dessa privata arkiv omspannar många områden av vårt samhällsliv. Till dem hör brev, dagböcker och anteckningar av politiker, ämbetsmän, författare och forskare men också affärsarkiv och handlingar från föreningar och folkrörelser. Till samma kategori hör också de många släkt- och gårdsarkiven.

Arkivvården hos de offentliga myndigheterna är numera tämligen väl or-

ganiserad, även om lokalförhållandena på sina håll är under all kritik. Helt annorlunda förhåller det sig med de privatägda arkiven. Alla de som sysslat med lokala inventeringsarbeten kan berättas om hur dessa arkiv skingrats och förstörts. Fukt och brand är de ständiga fienderna, men bristande intresse hos arkivägaren är nästan lika allvarligt. Gods och gårdar växlar ägare, en rörelse läggs ner, de gamla arkivrummen skall användas till annat ändamål — varje sådan händelse kan utlösa ett beslut om förstörelse av värdefulla handlingar. Medan fornminnesvärden sedan länge varit reglerad genom lagstiftning, har de många gånger lika oersättliga skriftliga urkunderna inte ägt något liknande skydd. Denna förstörelseprocess pågår ännu i dag.

Stora ansträngningar har gjorts från enskilt håll för att undersöka olika grupper av privatägda arkiv. På 1930-talet lät sålunda professor Eli Heckscher inventera en rad företagsarkiv genom det ekonomisk-historiska institutet i Stockholm. Vid samma tid tog Jordbrukareungdomens Förbund initiativet till en stor släktgårdsinventering. Under senare år har särskilt gårdsarkiven längs västkusten blivit föremål för undersökning — det är arkivmän och historiker i Göteborg som står bakom denna verksamhet. I samband härmed bör man också nämna det arbete som bedrivs för att inventera folkrörelsernas arkiv liksom också den undersökning av enskilda militära arkiv, som företas från Krigsarkivets sida.

Det är dock nödvändigt att alla tillgängliga krafter samordnas genom ett centralt organ, som kan överblicka hela arbetsfältet och leda registreringsarbetet. Sådana centrala arkivkommittéer har tillsatts i de flesta europeiska kulturländer. Danmark har gått i spetsen: här tillsatte Videnskabernes Selskab redan år 1922 en kom-

mission med uppgift att undersöka de i enskild ägo befintliga arkiven, och år 1948 bildades ett särskilt »Erhvervsarkiv» i Aarhus för att förvara de danska företagens arkiv. I Finland arbetar sedan år 1951 en kommitté för att rädda värdefulla privata arkiv, och där har man också genom särskild lagstiftning sökt reglera de enskilda arkivens ställning. I Norge bildades år 1954 en privatarkivkommission med i stort sett samma uppgifter som i Danmark och Finland.

I Sverige har däremot ingenting hittills vidtagits i frågan. Redan år 1948 gjorde Historiska Föreningen en framställning till ecklesiastikministern, i vilken man hemställde om åtgärder för att hindra förstörelsen av värdefulla handlingar i enskild ägo. Riksarkivarien tillstyrkte livligt förslaget, som ännu — nio år efteråt — vilar i ecklesiastikdepartementet. Vid 1955 års riksdag togs frågan upp igen i en fyrtio minuters motion av professor Håstad m. fl. I denna åberopade man exemplen från de nordiska grannländerna och framhöll att en central arkivkommitté också borde tillsättas i Sverige. Kommittén skulle utgöra den sammanhållande ledningen, när det gällde att tillvarata och förteckna privatarkiven och ge råd åt deras ägare. Utredningen borde anförtros åt arkivmän, men även representanter för sociala, ekonomiska och ideella grupper borde få medverka i denna.

Allmänna beredningsutskottet ställde sig synnerligen positivt till förslaget och förklarade att det med hänsyn till den ständiga risken för skingring och förstörelse av materialet var angeläget att vidtaga snara åtgärder. Ecklesiastikdepartementet hade vid tillfrågan förklarat, att en utredning skulle tillsättas »i en nära framtid», och utskottet uttalade sin tillfredsställelse över att önskemålen blev tillgodosedda på detta sätt. Riksdagen gav sitt bifall till

vad utskottet hade yrkat. Därefter skedde ingenting från ecklesiastikdepartementets sida!

Vid 1956 års riksdag riktade herr Håstad en fråga till ecklesiastikministern om vad som gjorts ifråga om den utlovade utredningen. Svaret blev att man förberett en utredning inom departementet men att man ansett det lämpligt att först söka åstadkomma en kungörelse om gallring av de kommunala arkiven och i samband därmed börja arbetet med de allmänna gallringsfrågorna, innan man tog upp frågan om centrala åtgärder för att inventera de privata arkiven. Svaret var en ren undanflykt, eftersom frågan om utgallring av de kommunala arkiven inte har något att göra med den fråga det här gällde. Något arbete med de all-

männa gallringsfrågorna har inte heller igångsatts från departementets sida.

Två år har snart hunnit förflyta sedan frågan om de privata arkiven senast var uppe i debatt i riksdagen. Gång på gång har man från ecklesiastikdepartementets sida lovat en snar utredning i ämnet, men löftena har inte hållits. Institutioner, forskare och representanter för folkrörelserna har understrukt det nödvändiga i att de privata arkiven blir inventerade och tillvaratagna, innan ytterligare förstörelse hinner övergå dem, och riksdagen har gett sitt kraftiga bifall till att en sådan utredning tillsätts. Den nye ecklesiastikministern är skyldig att med det snaraste redovisa för sina åtgöranden i denna viktiga kulturfråga!